

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci navrhovateľa: **S. M. S., spol. s r.o., so sídlom v M., IČO: X.** proti odporcovi: **T.-A., s.r.o., so sídlom T., IČO: X.**, zastúpenému právnym zástupcom JUDr. P. G., advokátom so sídlom v Ž. **v konaní o zaplatenie 41 935,44 Eur (1 263 347,- Sk) s príslušenstvom a zmluvnou pokutou a 27 136,43 Eur (817 512,- Sk) s príslušenstvom**, na mimoriadne dovolanie generálneho prokurátora Slovenskej republiky, Štúrova 2, Bratislava proti rozsudku Okresného súdu Martin z 30. apríla 2009 č. k. 18Cb 14/2003-510 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Žiline z 10. februára 2010 č. k. 13Cob 156/2009-599, takto

r o z h o d o l :

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Žiline z 10. februára 2010 č. k. 13Cob 156/2009-599 a rozsudok Okresného súdu v Martine z 30. apríla 2009 č. k. 18Cb 14/2003-510 **z r u š u j e** a vec **v r a c i a** Okresnému súdu v Martine na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e :

Rozsudkom Okresného súdu v Martine zo dňa 30. apríla 2009 č. k. 18Cb 14/2003-510 súd uložil povinnosť odporcovi zaplatiť navrhovateľovi sumu 41 955,44 eur (1 263 347,-- Sk) spolu s úrokom z omeškania vo výške 10,5% ročne odo dňa 25. 04. 2002 do zaplatenia, úrok z omeškania vo výške 1 550,02 eur (46 696,-- Sk), zmluvnú pokutu vo výške 2 694,12 eur (81 163,- Sk) a zmluvnú pokutu vo výške 0,05% za každý deň omeškania zo sumy 41 935,44 eur (1 263 347,-- Sk) odo dňa 25. 04. 2002 do zaplatenia. Ďalej uložil odporcovi povinnosť zaplatiť navrhovateľovi sumu 27 136,43 eur (817 512,-- Sk) spolu s úrokom z omeškania vo výške 10,5% ročne zo sumy 15 447,43 eur (465 369,30 Sk) odo dňa 03. 07. 2002 do zaplatenia a zo sumy 11 689,01 eur (352 143,- Sk) odo dňa 07. 08. 2002 do zaplatenia, zmluvnú pokutu vo výške 0,05% za každý deň omeškania zo sumy 15 447,43 eur (465 369,30

Sk) odo dňa 03. 07. 2002 do zaplattenia a zmluvnú pokutu vo výške 0,05% za každý deň omeškania zo sumy 11 689,01 eur (352 143,-- Sk) odo dňa 07. 08. 2002 do zaplattenia. Vo zvyšku súd návrh navrhovateľa zamietol a priznal navrhovateľovi náhradu trov konania vo výške 18 737,01 eur.

Vykonaným dokazovaním mal súd preukázané, že medzi účastníkmi ako podnikateľmi, pri výkone ich podnikateľskej činnosti, bola písomne uzatvorená Zmluva o dielo č. 13/2001 zo dňa 31. 10. 2001. Uzatvorenie Zmluvy o dielo č. 13/2001 zo dňa 31. 10. 2001 a dohodnutý rozsah predmetu podľa čl. II. zmluvy o dielo, „rekonštrukcia kravína K2 S. P.“ podľa projektovej dokumentácie, medzi účastníkmi konania nebol sporný. Spornou medzi účastníkmi konania sa stala otázka dohody ohľadne vykonania prác podľa tzv. druhej projektovej dokumentácie, ktorá zahŕňala elektroinštaláciu a zdravotníctvo. Podľa názoru súdu, podpisom súpisov prevedených prác zmluvné strany dohodli okrem prác navyše podľa II. projektovej dokumentácie písomne aj zmenu splatnosti ceny za predmet zmluvy o dielo oproti pôvodnému dojednaniu podľa čl. IV. bod. 4.4 zmluvy o dielo. Súd prijal záver, že nárok navrhovateľa je dôvodný – pri faktúre č. OF 20020008 v celom uplatnenom rozsahu – 41 935,44 eur, aj pri faktúre s číslom OF 20020019 v celom uplatnenom rozsahu – 15 447,43 eur (465 369,30 Sk). Navrhovateľovi vznikol nárok na zaplattenie ceny diela, vykonaného podľa prvej projektovej dokumentácie a na zaplattenie ceny za práce navyše, ktoré vykonal podľa druhej projektovej dokumentácie v súlade s ust. § 548 ods. 1 a § 549 ods. 2 Obchodného zákonníka, v spojení so zmluvným dojednaním podľa čl. IV. bod 4.1, dojednaním podľa čl. IV. bod 4.2 zmluvy o dielo a potvrdenými súpismi prác k jednotlivým faktúram, ktoré tvoria neoddeliteľnú súčasť týchto faktúr a boli odovzdané odporcovi spolu s týmito faktúrami, v lehotách splatnosti uvedených vo faktúrach. Znaleckým dokazovaním, podľa Znaleckého posudku č. 8/2007, mal súd preukázané, že súpisy vykonaných prác, priložené ku faktúram č. OF 20020008, OF 20020019 a OF 20020023, súhlasia so skutočne realizovanými prácami. Podľa znaleckého posudku, rozdiel medzi rozpočtom v cenových reláciách k druhému kvartálu 2002 a rozpočtom cenových reláciách k štvrtému kvartálu 2001 predstavuje čiastku 229,20 eur. S ohľadom na tento záver znaleckého posudku súd návrh navrhovateľa v rozsahu 229,20 eur zamietol ako nedôvodný, keď podľa dojednaní čl. IV. bod 4.1 a 4.2 zmluvy o dielo cena za rozšírený predmet zmluvy o dielo mala vychádzať z ponukovej ceny dohodnutej pri podpise zmluvy o dielo. V súvislosti s čiastočnými úhradami na každú z faktúr, ktorými navrhovateľ vyfakturoval cenu diela, súd poukázal na ustanovenie

§ 407 ods. 3 Obchodného zákonníka a uviedol, že odporca v konaní neprodukoval dôkazy, preukazujúce, že na každú z faktúr plnil čiastočne z toho dôvodu, že zvyšok neuznáva – v čase čiastočného plnenia. Súd zaviazal odporcu na zaplatenie úroku z omeškania podľa ust. § 369 ods. 1 v spojení s § 502 ods. 1 Obchodného zákonníka (s účinnosťou do 01. 02. 2004) s tým, že uplatnená sadzba úroku z omeškania 10,5% ročne neodporuje uvedeným ustanoveniam Obchodného zákonníka.

O náhrade trov konania súd prvého stupňa rozhodoval podľa ust. § 142 ods. 3 O. s. p.

Proti rozsudku súdu prvého stupňa podal odvolanie odporca, navrhol rozsudok súdu prvého stupňa zrušiť a vec vrátiť na ďalšie konanie. V odvolaní namietol nesprávne hodnotenie dôkazov súdu prvého stupňa, vykonaných v konaní, ako aj nesprávne právne posúdenie veci. Poukázal na porušenie zmluvy o dielo zo strany navrhovateľa, ktorý v rozpore so zmluvou nevedol Sstavebný denník, dielo zápisnične neodovzdal odporcovi, neoznámil pripravenosť objektu minimálne dva dni vopred, ktoré skutočnosti mali vplyv na plynutie záručnej doby až v roku 2004. Namietol znalecké dokazovanie a nevykonanie dôkazu výsluchom znalca, ktoré v konaní navrhoval. Ďalej namietol nedostatok osobitného splnomocnenia pre konanie MVDr. H. na zmenu zmluvných ustanovení, ktorý zastupoval objednávateľa len vo veciach technických a ktorý, ako uviedol aj v svedeckej výpovedi, podpisom na súpise prevedených prác potvrdil iba prevzatie tohto súpisu. Odvolateľ súčasne napadol výrok o náhrade trov konania, ktoré trovy právneho zastúpenia v odôvodnení súd prvého stupňa do 01. 01. 2005 nešpecifikoval a namietol zmenu právneho zastúpenia na ťarchu druhého účastníka konania.

Krajský súd v Žiline ako súd odvolací rozsudkom zo dňa 10. februára 2010 č. k. 13 Cob 156/2009-597 rozsudok súdu prvého stupňa v napadnutých častiach potvrdil ako vecne správny, keď sa v celom rozsahu stotožnil s odôvodnením napadnutého rozhodnutia. O náhrade trov odvolacieho konania rozhodol odvolací súd podľa § 224 ods. 1 O. s. p. v spojení s § 142 ods. 1, § 151 ods. 1 O. s. p. tak, že v odvolacom konaní úspešnému navrhovateľovi priznal náhradu trov odvolacieho konania vo výške 240,01 eur.

Generálny prokurátor Slovenskej republiky podaním zo dňa 25. marca 2011, doručeného dovolaciemu súdu dňa 28. 03. 2011, na podnet účastníka konania podal

za podmienok uvedených v § 243e O. s. p. v spojení s § 243f ods. 1 písm. a/ O. s. p. mimoriadne dovolanie proti rozsudku Okresného súdu Martin z 30. apríla 2009 č. k. 18Cb 14/2003-510 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Žiline z 10. februára 2010 č. k. 13Cob 156/2009-599. Navrhol uvedené súdne rozhodnutia zrušiť a vec vrátiť Okresnému súdu v Martine na ďalšie konanie.

V podanom mimoriadnom dovolaní uviedol, že dvoma žalobami zo 17. decembra 2002 podanými na Okresnom súde v Martine sa navrhovateľ v zastúpení komerčným právnikom JUDr. V. S., so sídlom v M., (od roku 2005 zastupoval navrhovateľa iný advokát) domáhal proti odporcovi úhrady ceny diela, nakoľko podľa jeho názoru bolo dielo z jeho strany riadne vykonané, pričom odporca riadne vyúčtovanú cenu diela neuhradil. Okresný súd v Martine v konaní pred samosudkyňou JUDr. Ivanou Nemčekovou uznesením z 26. februára 2004 č. k. 18Cb 14/2003-39 spojil obe veci na spoločné konanie a následne po vykonanom konaní rozsudkom z 2. marca 2004 č. k. 18Cb 14/2003-70 žalobu navrhovateľa zamietol. Proti uvedenému rozhodnutiu súdu prvého stupňa podal navrhovateľ odvolanie, na základe čoho Krajský súd v Žiline rozsudkom z 13. apríla 2005 č. k. 20Cob 427/04 rozsudok Okresného súdu Martin z 2. marca 2004 č. k. 18Cb 14/2003-70 zrušil a vec vrátil súdu prvého stupňa na ďalšie konanie. Po vrátení veci súdu prvého stupňa bola táto vec pridelená sudkyňi JUDr. Helene Menichovej, ktorá vo veci konala a rozhodla, a to aj napriek tomu, že v období od 1. novembra 2000 do 4. septembra 2003 (teda jednak v čase uzavretia zmluvy o dielo, ale najmä v čase podania žalôb) bola právnu čakatelkou u právneho zástupcu žalobcu t.j. u JUDr. V. S.. Okresný súd v Martine v spojenom konaní pred samosudkyňou JUDr. Helenou Menichovou po opätovnom prerokovaní veci rozsudkom z 30. apríla 2009 č. k. 18Cb 14/2003510 žalobám vyhovel. Tento rozsudok súdu prvého stupňa bol potvrdený rozsudkom Krajského súdu v Žiline z 10. februára 2010 č. k. 13Cob 156/2009-599. Postupom a rozhodnutím Okresného súdu v Martine a Krajského súdu v Žiline bol porušený zákon, nakoľko v predmetnej veci rozhodoval vylúčený sudca, čím je daný dovolací dôvod podľa § 243f ods.1 písm. a/ a v spojení s § 237 písm. g/ O. s. p.

Ďalej uviedol, že obsahom práva na nestranný súd je, aby rozhodnutie v konkrétnej veci bolo výsledkom konania nestranného súdu, čo znamená, že súd musí každú vec prerokovať a rozhodnúť tak, aby voči účastníkom postupoval nezaujato a neutrálne, žiadnemu z nich nenadŕžal a objektívne posúdil všetky skutočnosti závažné pre rozhodnutia vo veci.

Nestranný súd poskytuje všetkým účastníkom konania rovnaké príležitosti pre uplatnenie všetkých práv, ktoré im zaručuje právny poriadok, pokiaľ súd má právomoc o takomto práve rozhodnúť (II. ÚS 71/97). Základné právo na prerokovanie a rozhodnutie veci nestranným súdom je v občianskom súdnom konaní garantované prostredníctvom inštitútu vylúčenia sudcu z ďalšieho prejednávania a rozhodnutia pre zaujatosť, čo v danom prípade konajúca sudkyňa preukázateľne nerešpektovala. Pod nestranným sudcom sa rozumie taká osoba, ktorá je nezávislá na prejednávanej veci, stranách sporu, ich právnych zástupcoch, v tom zmysle, že je voči nim neutrálna, nemá predsudky, sympatie ani antipatie, strany sú v jej očiach úplne rovné, žiadna z nich nemá apriórne žiadnu výhodu ani nevýhodu, prednosť, či nedostatok. Aj v prípade, že sa sudca subjektívne cíti byť nestranným, nie je možné uspokojiť sa len so subjektívnym hľadiskom nestrannosti, ale je potrebné skúmať, či sudca poskytuje záruky nestrannosti aj z objektívneho hľadiska. Objektívna nestrannosť sa neposudzuje podľa subjektívneho hľadiska sudcu, ale podľa vonkajších objektívnych skutočností. V danom prípade platí tzv. teória zdania, podľa ktorej nestačí, že sudca je subjektívne nestranný, ale musí sa ako taký aj objektívne javiť v očiach strán. Objektívny prístup spočíva v otázke, či nezávisle na osobnom správaní sudcu určité overiteľné skutočnosti neumožňujú pochybovať o jeho nestrannosti. V tomto smere i zdanie môže byť dôležité. Mal by byť vylúčený každý sudca, u ktorého sa možno oprávnene obávať, že mu chýba nestrannosť. Rozhodujúcim prvkom v otázke rozhodovania o zaujatosti zákonného sudcu je to, či obava účastníka konania je objektívne oprávnená. Okresný súd v Martine, konkrétne sudkyňa JUDr. Helena Menichová, vôbec neposudzoval vec z týchto aspektov, svojím postojom negarantoval nestrannosť súdu, preto je jej rozhodnutie po právnej stránke nezákonné. Už len samotná skutočnosť, že sudkyňa okresného súdu JUDr. Helena Menichová, ktorá v danej veci konala a rozhodla, vykonávala v období podania žalôb a až do 4. septembra 2003, koncipientsku prax u pôvodného právneho zástupcu žalobcu, dostatočne odôvodňuje záver, že u konajúcej sudkyne možno mať pochybnosti o jej nezaujatosti. Rozhodnutie súdu prvého stupňa v konaní, v ktorom rozhodoval vylúčený sudca, nemôže byť zákonné a z týchto dôvodov nemôže byť zákonné ani rozhodnutie odvolacieho súdu, ktorým bolo potvrdené rozhodnutie vydané vylúčeným sudcom, nakoľko vylúčenie sudcu nastáva priamo zo zákona.

K podanému mimoriadnemu dovolaniu sa vyjadril navrhovateľ. V podanom vyjadrení navrhol mimoriadne dovolanie generálneho prokurátora SR zamietnuť. Ďalej uviedol, že zo spisového materiálu je zrejmé, že advokát JUDr. V. S. zastupoval navrhovateľa úplne na

začiatku súdneho sporu, kde bolo vykonané minimum dôkazov a v ďalšom konaní, kde boli produkované najzávažnejšie dôkazy, zastupoval advokát JUDr. V. Z.. Dokazovanie vo veci bolo vykonávané objektívne, náročne a bez akýchkoľvek iných vplyvov. Rozhodnutie bolo vydané absolútne v súlade s objektívnym dokazovaním, najmä listinami a výsluchmi svedkov, aj tých, ktorých navrhol odporca. Samotná skutočnosť, že sudkyňa JUDr. Helena Menichová vykonávala koncipientsku prax u právneho zástupcu JUDr. V. S., nie je dôvodom na paušalizovanie zaujatosti sudkyne v konaní.

Odporca navrhol rozsudok súdu prvého stupňa a odvolacieho súdu zrušiť a vec vrátiť súdu prvého stupňa na ďalšie konanie. Poukázal na rozhodnutia Ústavného súdu SR v obdobnej veci a dôvody generálneho prokurátora.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O. s. p.) prejednal dovolanie generálneho prokurátora Slovenskej republiky podľa § 242 O. s. p. a dospel k záveru, že mimoriadne dovolanie je dôvodné.

Predmetom dovolacieho konania je rozhodnutie súdu prvého stupňa v spojení s rozhodnutím odvolacieho súdu, ktorým bolo dotknuté právo účastníka konania na nezávislé a nestranné konanie a rozhodnutie vo veci.

Prípustnosť dovolania dovolateľ odvodzuje splnením podmienok ustanovených v § 243e O. s. p. v spojení s § 243f ods. 1 písm. a/ O. s. p.

Žalobami zo 17. decembra 2002, podanými na Okresnom súde v Martine, doručenými dňa 27. 12. 2002, pôvodne sp. zn. 1 Rob 1307/02 a 1 Rob 1306/02 sa navrhovateľ v zastúpení komerčným právnikom JUDr. V. S., so sídlom v M., domáhal proti odporcovi úhrady ceny diela, nakoľko podľa jeho názoru bolo dielo z jeho strany riadne vykonané, pričom odporca riadne vyúčtovanú cenu diela neuhradil. Okresný súd v Martine v konaní pred samosudkyňou JUDr. Ivanou Nemčekovou uznesením z 26. februára 2004 č. k. 18Cb 14/2003-39 spojil obe veci na spoločné konanie a následne po vykonanom konaní rozsudkom z 2. marca 2004 č. k. 18Cb 14/2003-70 žalobu navrhovateľa zamietol. Na odvolanie navrhovateľa Krajský súd v Žiline rozsudkom z 13. apríla 2005 č. k. 20Cob 427/04 rozsudok Okresného súdu Martin z 2. marca 2004 č. k. 18Cb 14/2003-70 zrušil a vec vrátil súdu prvého stupňa na ďalšie

konanie. Po vrátení veci súdu prvého stupňa na základe Dodatku č. 6 k Rozvrhu práce na rok 2005 zo dňa 28. 07. 2005, Spr. 1012/05, podľa bodu 6 dodatku spis sp. zn. 18Cb 14/2003 bol od 01. 09. 2005 pridelený na vybavenie novej sudkyňi JUDr. Helene Menichovej. Vo veci konajúca sudkyňa v období od 1. novembra 2000 do 4. septembra 2003 bola právnou čakatelkou u právneho zástupcu navrhovateľa, t. j. u JUDr. V. S. Uvedený právny zástupca od roku 2005 v konaní účastníka nezastupoval. Okresný súd v Martine v spojenom konaní pred samosudkyňou JUDr. Helenou Menichovou po opätovnom prerokovaní veci rozsudkom z 30. apríla 2009 č. k. 18Cb 14/2003510 žalobám vyhovel. Tento rozsudok súdu prvého stupňa bol potvrdený rozsudkom Krajského súdu v Žiline z 10. februára 2010 č. k. 13Cob 156/2009-599.

Podľa § 237 písm. g/ O. s. p. dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu, ak rozhodoval vylúčený sudca, alebo bol súd nesprávne obsadený, ibaže namiesto samosudcu rozhodoval senát.

Podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky sa každý môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 141 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky v Slovenskej republike vykonávajú súdnictvo nezávislé a nestranné súdy. Podľa § 14 ods. 1 O. s. p. sudcovia sú vylúčení z prejednávania a rozhodovania vecí, ak sú so zreteľom na ich pomer k veci, k účastníkom alebo ich zástupcom možno mať pochybnosti o ich nezaujatosti.

Podľa § 15 ods.1 O. s. p., ak sa sudca dozvie o skutočnostiach, pre ktoré je vylúčený, oznámi to neodkladne predsedovi súdu. V konaní môže zatiaľ urobiť len také úkony, ktoré nepripúšťajú odklad. Predseda súdu môže prideliť vec inému sudcovi, ak s tým sudca, o ktorého vylúčenie ide, súhlasí; pridelenie zabezpečí podľa osobitného predpisu. Ak ide o vylúčenie sudcu podľa § 14 ods. 1 a predseda súdu má za to, že nie je dôvod pochybovať o nezaujatosti sudcu, predloží vec na rozhodnutie súdu uvedenému v § 16 ods. 1.

Obsah nestrannosti sudcu je dôsledne vymedzený okrem iného aj rozhodovacou činnosťou ústavného súdu, ktorý vymedzil, že obsahom práva na nestranný súd je, aby

rozhodnutie v konkrétnej veci bolo výsledkom konania nestranného súdu, čo znamená, že súd musí každú vec prerokovať a rozhodnúť tak, aby voči účastníkom postupoval nezaufato a neutrálne, žiadnemu z nich nenadŕžal a objektívne posúdil všetky skutočnosti, závažné pre rozhodnutia vo veci. Nestranný súd poskytuje všetkým účastníkom konania rovnaké príležitosti pre uplatnenie všetkých práv, ktoré im zaručuje právny poriadok, pokiaľ súd má právomoc o takomto práve rozhodnúť. Základné právo na prerokovanie a rozhodnutie veci nestranným súdom je v občianskom súdnom konaní garantované prostredníctvom inštitútu vylúčenia sudcu z ďalšieho prejednávania a rozhodnutia pre zaujatosť, čo v danom prípade konajúca sudkyňa nevyužila. Pod nestranným sudcom sa rozumie taká osoba, ktorá je nezávislá na prejednávanej veci, stranách sporu, ich právnych zástupcoch, v tom zmysle, že je voči nim neutrálna, nemá predsudky, sympatie ani antipatie, strany sú v jej očiach úplne rovné, žiadna z nich nemá všeobecne žiadnu výhodu ani nevýhodu, prednosť, či nedostatok. V danej veci je možnosť objektívneho zhodnotenia vzťahu pôvodného právneho zástupcu žalobcu a konajúcej sudkyne ako nie neutrálne a bez sympatie alebo antipatie s výhodou prednosti, hoci sudca sa subjektívne môže cítiť byť nestranným. V každom prípade je preto potrebné skúmať, či sudca poskytuje záruky nestrannosti aj z objektívneho hľadiska, ktorá nestrannosť sa posudzuje podľa vonkajších objektívnych skutočností. V danej veci takýmito vonkajšími objektívnymi skutočnosťami je vykonávanie koncipientskej praxe v období necelých troch rokov v právnej kancelárii pôvodného právneho zástupcu navrhovateľa. V zmysle tzv. teórie zdania nestačí, že sudca je subjektívne nestranný, ale musí sa ako taký aj objektívne javiť v očiach strán. V danej veci odporca oprávnenú pochybnosť o poskytnutí záruky o absencii predsudku alebo zaujatosti mal.

Z uvedených dôvodov dovolací súd dospel k záveru, že prvostupňový a odvolací súd pri rozhodovaní nezobral do úvahy možnosť, že v konaní rozhodoval vylúčený sudca, ktorá skutočnosť je vadou konania v zmysle ust. § 237 písm. g/ O. s. p. Dovolací súd preto rozhodnutie prvostupňového a odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie podľa § 243b ods. 2 prvá veta O. s. p.

O trovách dovolacieho konania rozhodne súd v novom rozhodnutí (§ 243d O. s. p.).

Toto rozhodnutie bolo prijaté senátom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie: Proti tomuto uzneseniu nie je opravný prostriedok prípustný.

V Bratislave 21. júla 2011

JUDr. Beata Miničová, v. r.
predsedníčka senátu

Za správnosť vyhotovenia: Hana Segečová